

[Udenrigsministeren]

når der kan indledes endelige forhandlinger imellem regeringen og befolkningsflertallet. Det er en usikkerhed, som forøges af den omfattende vold i Sydafrika, en vold, der i væsentligt omfang er udtryk for magtkampe imellem ANC-tilhængere og tilhængere af zululderen Buthelezi. Men også fascistiske bevægelser på den hvide højrefløj bidrager til at forgifte atmosfæren.

Der er ingen tvivl om, at præsident de Klerk har en ærlig vilje til at standse voldsbølgen, men der er visse tegn på, at dele af sikkerhedsstyrkerne ikke er under fuld kontrol, og at de bidrager til voldsanvendelsen. Selv med den gode vilje kan det derfor være svært for præsident de Klerk at sikre, at reformplanerne rent faktisk kan gennemføres. Det er på denne baggrund, man skal vurdere spørgsmålet om ophævelse af sanktionerne over for Sydafrika.

Først og fremmest må man i denne forbindelse huske, at sanktionerne udelukkende har haft til formål at lægge pres på den sydafrikanske regering ved fredelige midler for derigennem at give dem et incitament til at afskaffe apartheid og til at indføre en demokratisk samfundsform i landet. Der er næppe tvivl om, at de i så henseende har virket.

Men det er også klart, at man så i lyset af udviklingen må vurdere, hvornår en påvirkning måske bedre kan foretages med andre midler. Det er derfor, vi løbende må vurdere, hvornår tidspunktet er kommet til at slække på sanktionerne og helt ophæve sanktionerne.

Det er et spørgsmål, som har været drøftet meget intensivt af det internationale samfund i det sidste års tid. For Danmarks vedkommende drøfter vi det løbende med vore partnere i EF og også i den nordiske kreds, for det er jo sammen med disse landegrupper, vi har indført en række restriktive foranstaltninger og for de nordiske landes vedkommende også meget vidtgående økonomiske sanktioner imod Sydafrika.

I disse internationale drøftelser har der efterhånden afdelt sig en konsensus om, at sanktionerne bør lempes, når der er klart tegn på dybtgående og uigenkaldelige ændringer i Sydafrika. Det er selvfølgelig i vidt omfang en politisk vurdering, hvornår der er indtrådt, hvad man kan kalde dybtgående ændringer i Sydafrika, og især, hvornår man kan kalde dem uigenkaldelige.

Blandt os nærtstående lande er der også en vis uenighed om dette punkt. Tager vi EF-kredsen, finder Storbritannien og Portugal med støtte fra flere lande, at udviklingen i Sydafrika allerede har nået et punkt, hvor den er uafvendelig. Omvendt finder de nordiske lande og f.eks. Irland, Frankrig og Tyskland, at den positive udvikling i Sydafrika endnu ikke kan betegnes som uigenkaldelig. Sammen med Danmark anlægger disse lande for øjeblikket den vurdering, at der stadig er så stor fare for tilbageskridt i den politiske proces i Sydafrika, at tiden endnu ikke er inde til at ophæve sanktionerne.

Der er for mig ikke tvivl om, at dette tidspunkt nærmer sig med stormskridt, men jeg mener, at udviklingen endnu ikke er sikret mod væsentlige tilbageslag. Det er vigtigt, at vi vælger det rigtige tidspunkt for en lempelse af vores sanktioner. Vi skulle jo nødig komme i den situation, at vi kan blive nødsaget til at genindføre sanktioner, der er ophævet, fordi udviklingen i Sydafrika pludselig går i stærkt negativ retning. Derfor må vi løbende følge udviklingen, og vi må hele tiden vurdere, hvornår det rette tidspunkt er inde, og det kan vi ikke opstille objektive kriterier for.

Men for mig at se bør der bl.a. lægges vægt på, at forhandlingerne mellem regeringen og befolkningsflertallet er bragt så langt frem, at tilbageslag forekommer urealistiske. Ophævelse af de resterende dele af apartheidlovgivningen er noget, som selvfølgelig også vil komme til at repræsentere begivenheder, der er væsentlige for den analyse, vi skal foretage.

Men når det er sagt, skal vi jo også være opmærksom på, at Danmark ikke bliver stillet ringere end andre lande i forhold til et nyt kommende demokratisk ikke-racedelt Sydafrika. Det vil være et land, som vil have behov for store investeringer og samhandel for at sikre en økonomisk vækst. Her må dansk erhvervsliv, sådan som vi ser det i andre nordiske lande også, have mulighed for at forberede sig på en ophævelse af sanktionerne, så vi kan yde vores bidrag til den økonomiske udvikling i et fremtidigt Sydafrika. Jeg vil derfor mene, at det danske erhvervsliv bør få mulighed for indledende firmamæssige kontakter til Sydafrika, så længe dette ikke indebærer brud på de økonomiske sanktioner.